

f) Azok a csapatok, a melyek az 1903 július 4-iki 3586. számú rendelet értelmében a polgári ruhákat és a legénységi bóröndöket már a leszerelési állomásra elküldték volna, a legénység szabadságolásának elhalasztása folytán szükségessé vált intézkedéseket megtenni tartoznak.

g) A 14. és 102. számú gyalogezred, nemkülönben a 4. számú tiroli vadászrezd, tekintettel a küszöbön álló helyőrségi változásokra, köteles a létszámba való visszahelyezésről szóló jelentéseket még a hadgyakorlatok tartama alatt megtenni.

A többi hadtest számára természetesen hasonló értelmű parancsok adtak ki.

h) A katonai kiképző-intézeteknél, a tüzérségi szertáraknál, a hadtestek keretein belül és a katonai építészeti osztály trieszti fiókjánál előálló legénységi hiányok egyelőre a hadtestparancsnokságoknál maradnak nyilvántartásban, később pedig intézkedés fog tétetni a pótlásra.

Ez a rendelet minden felsőbb parancsnokságnak megküldetik.

A nagy katasztrófa után.

Budapest, aug. 28.

(Saját tudósítónktól.) Az emberpusztító tűzvész áldozatai közül az utolsó ötöt ma temették el óriási részvétell. A kerepesi temetőben ötvenezernyi nép tolongott, hogy tanuja legyen a gyászos szertartásnak. A főváros képviselőjében megjelent a végső tisztességre a főpolgármester is.

Ma a főváros rendkívüli közgyűlést tartott s impozáns módon nyilvánította részvétét a katasztrófa áldozatai iránt, egyben pedig nagy összeget szavazott meg az árvák és özvegyek, meg a kenyér nélküli maradt kereskedelmi alkalmazottak részére.

A főváros a maga hatáskörében és a bíróság is megindította már a szigorú vizsgálatot, hogy kiderítse, nem terhel-e valakit felelősség a szerencsétlenségért. *Sárkány* vizsgálóbíró már ma délután akart helyszíni szemlét tartani, de még nem lehet veszedelem nélkül járni a romok között, azért a szemlét holnapra halasztotta.

A nagyobb budapesti áruházakban folyik a hatósági vizsgálat abban az irányban, hogy e helyek nem tűzveszélyesek-e. Ezt az óvatosság követeli. Nemcsak nálunk okulnak e katasztrófán, hanem a külföldön is. Berlinben elhatározták, hogy az áruházokról szóló szabályrendeletet meg fogják javítani. Porosz szakértők érkeztek Budapestre, hogy az itt tapasztaltak alapján javaslatot tegyenek a szabályrendelet revíziójára.

A budapesti közönséget ma rémhírekkel ijesztgették: arról beszéltek, hogy leszakadt egy vonat alatt az összekötő vasuti hid. Szerencsére a hír nem volt igaz, de azért izgalom mégis volt, a melyet a Kerepesi-bazárban történt robbanás még csak fokozott.

A romok közt.

Gyors munka folyik a Kerepesi-ut 38. számú házában, a mely hétfőn éjszaka egészen kiégett. Most az ácsok állványt építenek föl a negyedik emeletig, hogy a palotát úgy a hogy megerősíthessék. Megkezdtek már a főpillérek aláfalazását is s az épület belsejében cementtel tömtek be az oszlopok végét. A szomszédos 40-es számú ház elé deszkafalat húztak s az első emeletet aláátmasztották.

A tűzoltók is résen vannak s állandó őrség ügyel a látszólag kialudt zsarátnok halmazra, a mely megtölti a pincét és a rombadólt belső udvart. A tűzoltóknak ma este újra dolga akadt, mert tíz óra tájban erős fény világította meg a belső udvart, a mit az állványokon dolgozó munkások azonnal jelentettek a tűzörségnek. A lángok a pince belső lejárata nál csapatok föl, a hol nagymennyiségű pakkolópapír és ruhaféle égett el. A tűz meghúzódott a nyirkossá locsolt anyagban s ma este újra föléledt. A tűzoltók újra hozzáláttak az oltáshoz s remélhető, hogy a makaesul lappangó tüzet most már sikerült végképpen elfojtani.

A leégett áruház első emeletének hátsó végében talált vaspénzszekrényt, a mely az alkalmazottak segítő-egyesületének tulajdona, ma az egyesület kérésére *Diener* Ákos kerületi kapitány jelenlétében fölnyitották. A pénzszekrény felső rekeszében több okmány és számlakönyv volt, a melyek mind elhamvadtak az átütösedett szekrényben. Az első rekeszben egy bőrtáskában nyolcezer korona értékű papirokat találtak, továbbá három darab takarékpénztári könyvet ezeröttszáz korona értékben, egy darab ötven koronás és három darab tíz koronás bankjegyet. Az értékpapírok csak

részben érezték meg a tüzet, de a takarékkönyvek és a bankjegyek széleiken összeropaszolódtak és középpüzt lúkasra égtek. A szekrényt átszállították a Klauzál-utca 3. számú házban elhelyezett szövetkezet helységébe.

A leégett palota kormos falait ma is nagy tömeg bámulta még délben is, a mikor erősen tüzelt a nap, alig fogyatkozott meg a sokaság. A rendőri és katonai kordont még nem vonták be, mert attól lehet tartani, hogy a ház összeomlik. Természetesen minden közlekedés tilos a Kerepesi-ut e szakaszán. Ennek kárát különösen azok a kereskedők vallják, a kiknek boltja a kordonon belül esik. A Kerepesi-ut 40. száma alatt levő boltokon kívül hasonló sors érte a Klauzál-utcai kereskedéseket is. A kereskedők elhatározták, hogy küldöttséget menesztenek a főpolgármesterhez, s kéri az építkezés gyors befejezését, mert különben tönkretesznek.

Szó volt arról a lapokban, hogy a Klauzál-utca 3. száma alatt levő szövetkezetet is kilakoltatták. Ez nem történt meg, csak a Klauzál-utcai bejáratot zárták el s a közlekedés a dohány-utcai kapun akadálytalan.

Mint értesülünk, a Kerepesi-ut 38. számú házat tulajdonosa, *Szénásy* Lajos dr. hatszázezer koronára biztosította a Foncière-intézetnél. A biztosító-intézet nem hajlandó ezt az összeget megtéríteni, mert nem volt tudomása arról, hogy a 38. számú házat a 40-es számú házzal a fal áttörésével egybekapcsolták, minek következtében a tűz elhatalmasodott. Második oka az, hogy a bevallási ív ama kérdőpontja: Van-e a házban robbanó anyag beraktározva? — azzal a megjegyzéssel volt kitöltve, hogy: *ninesen*. Ugy látszik tehát, pörre kerül a dolog.

Ma megint több külföldi szakember érkezett Budapestre, hogy tanulmányozza a katasztrófát. Itt jártak Drezdából: *Leitemann* városi tanácsos és *Langer* tüzoltó-főparancsnok, továbbá Bécsből: *Szabó* Gusztáv és *Leischner* János tüzfelügyelők. A külföldieket *Szeczterbouszky* Szaniszló tüzoltó-főparancsnok és *Lukács* Gyula országos elnökségi előadó kalauzolta a leégett házban, töviről-hegyire elmagyarázván nekik a szerencsétlenség lefolyását.

A kórházban.

A Rókus-kórházban már csak három betegét ápolják a hétfői katasztrófának. A negyedik, *Korbinyi* Anna, Spiráké cselédje, fölgyógyult, de nem akarja addig elhagyni a kórházat, a mig házikisasszonya, *Spira* Adél betegen fekszik. Hűségesen ápolja éjjel-nappal a szerencsétlen leányt, a ki édesanyját vesztette el a tűzben.

Spira Adél eltört állkapcsát ma délelőtt megoperálta *Körmöczy* Zoltán dr. A művelet igen jól folyt le és a legszabályosabban sikerült az eltört csontrészeket összeerősíteni. *Spira* Adél gyógyulása még eltart két-három héttig, de túl van minden veszedelmen. Mindjárt az operáció után jó kedvvel beszélgetni kezdett:

— Fölkelek, — mondta, — és megmutatom az anyámnak, hogy már nem vagyok beteg!

Természetesen visszatartották s azt mondták neki, hogy anyját a Kun-utcai kórházba vitték s így nem látogathatja meg.

Mátyás Gizella állapota is javul; felülni azonban még nem tud s panaszkodik, hogy fájdalmas neki a fekvés. Orvosai teljesen megnyugtató véleményen vannak. *Glück* Sándor összeégett fejére ma új kötést tettek s állapota most már teljesen normális. A leégett részekben a bőrképződés megindult s gyógyulása igen gyorsan halad előre.

Az áldozatok temetése.

Ritkán van együtt annyi ember a kerepesi-uti temetőben, mint ma volt. A katasztrófa keresztény áldozatait temették s legalább ötvenezer főnyi résztvevő közönség állta körül koporsójukat. A halottak, mind a négyen, földhöz ragadt szegények voltak s az óriási tömeg, a mely temetésükön megjelent, szintén majdnem mind a szegény néposztályból való volt. De volt azért selyemruhás hölgy és szalonkabátos ur is a közönség közt. A nép kivonulása a temető halottasházához már kora reggel kezdődött s ezren meg ezren vittek a koporsókra bokrétaba kötött virágot, úgy hogy nagy halmok lettek belőle a ravatalos szoba minden sarkában. Koszorút is tömérdek hoztak. Főképpen sok virág jutott a szegény árva halottnak, *Szabó* Mari cselédleánynak, a kinek eddig nem jelentkezett egyetlen hozzátartozója

sem; cselédársai hoztak koporsójára sok virágot. A nagy tömeg kétfelé oszlott: egyik fele a halottasház előtt állt, a másik fele pedig, a mely ott már nem fért el, hogy szintén lásson valamit, a megásott négy sirt állta körül. De még így sem fért el a rengeteg nép s belepte messzi darabig a temető utjait is.

A szertartás délután négy órakor kezdődött a halottasháznak abban a feketével bevont termében, a hol a négy halott égő fáklyák közt feküdt. A ház előtt tágas teret tartott fönn a rendőri kordon az áldozatok husz-harminc hozzátartozója számára. Közülük volt a *Proksáné* férje, *Hartmanné* férje, *Behr* Ilona édesanyja, bátyja és sógora; *Szabó* Marinak csak a kedvese jött el. Eljöttek, egyik temetőből a másikba, édesanyjuk frissen hantolt sírjától a Spirálányok is, a kiknek barátnőjük volt *Behr* Ilona. A szertartás ideje alatt csak a kevés hozzátartozót bocsátották a halottasterembe, a rengeteg tömeg nem látott és nem hallott a cerimóniából semmit sem. Csak a mikor belülről nagy jajveszékélés és zokogás hangja ütötte meg a közönség fülét, tudták meg az emberek, hogy megkezdődött a szomorú szertartás. A kihallatszó keserves sírás, az iszonyu fájdalom örvényező kiáltószava szívébe döfött mindenkinek s egy pillanat alatt a tengernyi tömeg mint egy síró kórus visszhangozta, tulzokogta a rokonok panaszos jajgatását.

A három katolikus halottat *Novák* István erzsébetvárosi helyettes plébános szentelte be s az evangélikus halott, *Proksáné* fölött *Horváth* Sándor lelkész mondott imát. Megjelent a szertartáson a főváros képviselőjében *Márkus* József főpolgármester, *Rózsavölgyi* Gyula alpolgármester és *Földváry* főjegyző, a kik még a szertartás kezdete előtt bementek a ravatalos terembe s a koporsókhoz térdelve imádkoztak. Ott volt a szertartáson a temető igazgatója, *Meizner* Ferenc is. A két pap, a kik közül a katolikus négy káplán segédletével jelent meg, lélekreható, érzékes szavakkal a vallás vigasztalását nyújtotta a lesújtott rokonságnak. Leírták először megrázón a borzalmas katasztrófát s a tulvilágon való boldogság, a szenvedéses földi létért való örök kárpótlás reménységével enyhítették a szívek nagy bánatát. Először a katolikus, majd utána az evangélikus szertartás következett. Az utolsó imádság elrebegeése és az egyházi kar éneke után kivitték a díszes fehér érckoporsóban nyugvó holtakat a halottaskocsikra s megindult a menet a megásott sírokhoz. Elül ment a *Szabó* Mari kocsija, nyomában sok cselédleány, azután következett a *Behr* Ilonáé, a *Hartmann* Vilmosnéé és végül a *Proksa* Istvánnéé, az utóbbiak mindegyikét a rokonság követte. A koszorúval megrakott halottaskocsik előtt négy, díszbeöltözött lovasrendőr, majd egy rendőrfelügyelő, három városi szolga a főváros hatalmas babékoszorújával s tizenkét parádés temetési szolga ment. Minden halottaskocsi körül még külön négy-négy gyalogosrendőr haladt. A közönség a menet legvégén, beláthatatlan tömegben követte a kocsikat. A mikor a menet a sírhelyekhez ért, több mint félóraig nem tudták a koporsókat a kocsikról leszállítani, olyan sok nép állta már akkor körül a helyet. *Bockelberg* rendőrfelügyelő nagynehezen utat szorított a koporsóvivőknek s pár pillanat múlva bevégződött a gyászos aktus. Egy sorban odaállították a gödrök mellé a négy koporsót, a temetőörök imádkoztak még egy utolsót s lebocsátották a halottakat a földbe. Ujra nagy zokogás támadt s *Behr* Ilona édesanyja ajultan roskadt leánya sírjára, úgy kellett elvinni onnan. Nem csak gyermekét vesztette a szép és fiatal, husz éves leányban, hanem támaszát is, mert a mióta férje, a ki egy ideig honvédőrmester volt Pécsen s azután polgári foglalkozással kereste a fővárosban kenyérét, néhány hónapja meghalt, azóta az özvegyasszonyt szerencsétlen Ilona leánya tartotta el, a ki gépirónő volt.

A halottak nyugvóhelye az V/B. parcellában a harmadik sor 3., 4., 5. és 6. számú sírhelyein van. Mikor már elföldelték őket, a cipészek daloskore énekelt egy bús dalt, azután a tömeg megkezdte a szertészedést. Sok időbe tartott, este lett, mig mindenki kijutott a temetőből s az elhagyatott, csöndes sírokra ráborult a csillagos éjszaka.

Spira Samunét is ma temették el. Az ő temetése délelőtt tíz órakor volt a zsidó temetőben, a többi hét sír mellé. A végső tisztességen ismét nagy közönség jelent meg. A szerencsétlen véget ért özvegyasszony

szonyt a halottasház középső kamarájában helyezték ravatalra. A családtagok közül igen sokan álltak a koporsó körül s az asszonyok keservesen zokogtak *Weiszbürg* Gyula dr. rabbi hosszú bucsuztatója alatt. A beszéd elhangzása után az énekgyászadalokat énekelt, azután kivitték a halottat a sirhoz. A sirnál *Lazarus* kántor elénekelt az utolsó zsoltosmát s a halottat lebocsátották a sirba.

A főváros részvéte.

A székesfőváros képviselőtestülete ma rendkívüli közgyűlést tartott, a melyen részvétét fejezte ki a Párisi Áruház égésének szerencsétlen áldozatai iránt s egyúttal segítséget szavazott meg a kárvalottaknak. A közgyűlés terme majdnem egészen megtelt városatyákkal, a kik megilletődve hallgatták a főpolgármester előterjesztését és zajosan éljenztek beszédének azt a részét, a melyben a királynak a szerencsétlenek iránt tanúsított részvétéről emlékezett meg. A főpolgármester után *Matuska* Alajos alpolgármester tette meg jelentését azokról az intézkedésekről, a melyeket a főváros hasonló veszedelmek elhárítására tett és tenni fog. Az alpolgármester előterjesztése helyesléssel találkozott. A közgyűlés azután egyhangulag elfogadta a tanács javaslatát s a pénzügyi segítségére vonatkozó indítványát. A rendkívüli közgyűlés lefolyása következő volt:

Márkus József főpolgármester: Tisztelt közgyűlés! Ez évi augusztus hónapjának 24-ik napja gyászos betűkkel lesz bevésve Budapest történetének lapjaira. E napon a VII. kerületben, a Kerepesi-úton fekvő 38. számú háznak a Párisi Nagy Áruházban kitört tűzveszedelem miatt bekövetkezett teljes elpusztulása révén székesfővárosunkat megrendítő csapás érte, a mely nagy áldozatokat követelt nemcsak vagyonban, hanem — fájdalom — emberéletben is. Az épület, a melynek gazdag kirakatai néhány nappal ezelőtt még ragyogó fényárban pompáztak, ma romokban hever és csonka, üszkös falaival borzalmat kelt a lakosságban ama szízekre is, a kiket a sors megkímélte attól, hogy annak a rémes, annak a félelmetes pusztulásnak tanúi legyenek. A mai nap, a midőn még hatása alatt állunk a retentő csapásnak, a mely ránk nehezdedt, s midőn szemünk még elvakultak fénytől annak a lángtengernek, a melynek féktelen hatalmával gyöngye erőnk megküzdni nem volt képes; a mai nap, a midőn füleinkben még mindig visszhangzik a lángok közé szorult embertársaink velőtrázó, vért fagyasztó jajkiáltása, s a midőn még szemünk előtt kísértének azoknak rémes alakjai, a kik a bősziút erővel fölfelé törő lángok elől a ház legfelső emeletén kerestek menedéket, de bizosságra ott sem lelve, végső kétségbeesésükben a szédítő mélységbe ugrottak, hogy gyorsabb halállal váltsák meg magukat a tűzhalál ésbontó kínjaitól; a mai nap, a midőn szívünk és lelkünk még ég a fájdalomtól, a melyet bennünk elpusztult embertársaink gyászos sorsa keltett, — szerintem még nem alkalmas arra, hogy elfogulatlan ítéletet mondassunk a fölött: van-e és kinek van része abban, hogy a rettenetes katasztrófa bekövetkezhetett? A vizsgálat, a melynek föladata megállapítani a katasztrófa bekövetkezésének okait és körülményeit, s a melynek föladata megállapítani azt is, vajjon a mentési munkák körében megtörtént-e mindaz, a mi emberileg lehető volt, s a minek megtörténni kellett, folyamatban van, s én híven kötelességemhez, ügyelni fogok arra, hogy e vizsgálat teljes szigorral, (Éljenzés), a legnagyobb lelkiismeretességgel és részrehajlatlansággal, valamint a jogosan megkövetelhető gyorsasággal hajtassék végre (Helyeslés) és hogy annak eredményéhez képest elvegye méltó büntetését kivétel és kimélet nélkül mindenki (Helyeslés), a kinek cselekménye, mulasztása, hanyagsága, fölületessége vagy tudatlansága e gyászos esemény bekövetkezését lehetővé tette. (Zajos helyeslés.) A netán elkövetett hibáknak vagy mulasztásoknak megtörlésével azonban, tisztelt közgyűlés, szerintem még nem tettünk eleget a kötelességnek, a mely ránk vár. Kell, tisztelt közgyűlés, hogy levonjuk e szomorú esemény összes tanulságait (Ugy van!) és hogy a legrövidebb idő alatt s a legnagyobb eréllyel elrendeljük és végre is hajtsuk mindazon intézkedéseket (Zajos helyeslés), a melyeket a székesfőváros lakosságának életbiztonsága parancsolólag követel. Reméljük és elvárjuk, hogy a tisztelt tanács nem fog késni erre vonatkozó jelentéseit és javaslatait minél előbb elénk terjeszteni. A mai napot pedig, tisztelt közgyűlés, szentelje meg fájdalomnak, kegyeletünk és felebaráti szeretetünk megnyilatkozása. De mielőtt ez irányban előterjesztésemet megtenném, a legmélyebb hálával, az alattvalói szeretetnek és ragaszkodásnak igaz melegével kell megemlékeznem ő császári és apostoli királyi felségéről (Zajos éljenzés), legkegyelmesebb urunkról, királyunkról, a ki jóságos szívének sugallatát követve, a megpróbáltatások nehéz óráiban közénk sietett, hogy a székesfővárost ért sulyos csapás fölött fájdalomának kifejezést adjon, és hogy megjelenésével, vigasztaló szavaival erőt, hitet, bizalmat és a gyógyulás reményét öntse ama embertársaink lelkébe,

a kiket Istennek kegyelme, bár sulyos sérülések és nehéz szenvedések árán, megmentett a tűzhalál kínjaitól és a ki e nagylelkű tényével, valamint a katasztrófa által sujtottak segélésére szánt fejedelmi adományával követendő példát adott nekünk az irgalmasság cselekedeteinek buzgó gyakorlására. (Éljenzés.) Ezek után arra kérem a tisztelt közgyűlést: 1. Méltóztassék a székesfővárosunkat e hónap 24-én ért katasztrófa fölött érzett mély fájdalomának, s az ez alkalommal gyászos véget ért embertársaink hátramaradottjai iránt táplált őszinte, igaz részvétének a mai ülés jegyzőkönyvében kifejezést adni. (Helyeslés.) 2. Méltóztassék ő császári és apostoli királyi felsége iránt táplált legmélyebb hálának és köszönetünk érzelmeit mai ülésünk jegyzőkönyvében megörökíteni (Helyeslés) és fölkérni a miniszterelnök urat, hogy hálánknak és köszönetünknek eme megnyilatkozását ő felségének legmagasabb tudomására juttatni sziveskedjék. (Helyeslés.) 3. Méltóztassék a helyettes polgármester urnak a tüzeset alkalmából ez ideig tett intézkedésekről teendő jelentését meghallgatni. 4. Méltóztassék a pénzügyi és gazdasági bizottmány-nak a katasztrófa által közvetlenül sujtott embertársaink anyagi támogatására vonatkozó javaslatát tárgyalás alá venni. (Helyeslés.)

Matuska Alajos helyettes polgármester: A tisztelt közgyűlés, mint a polgárság, a közönség törvényes képviselője, részvétének adott kifejezést a történet nagy szerencsétlenség fölött, a főváros tanácsa is kifejezést adott mély fájdalomának és lerótta kegyeletét a szerencsétlen áldozatok iránt. A tanácsra s általában a törvényhatósági közegekre, mint a tisztelt közgyűlésre, egy elháríthatatlan köteleesség is hárult, s ez: igazolni, hogy az illetékes közegek miként teljesítették kötelességüket, terhel-e valakit mulasztás vagy bármilyen hiba azért, hogy ez a szörnyű katasztrófa megtörtént. A vizsgálatot meg is indítottuk, még pedig a következő irányban: I. Az oltás, mentés, kivonulás kellő időben, kellő munkaerővel és kellő felszereléssel történt-e? Az intézés megfelelő volt-e? II. A tűz-katasztrófát minő okok mozdították elő, illetőleg tették lehetővé, az építkezés és áruhalmozás szempontjából: 1. A szabályoknak megfelelő volt-e az építkezés? 2. Miként volt lehetséges, hogy az építkezés után lényeges eltérések s átalakítások történtek, fokozatosan rövid egymásutánban? Hogy nevezetesen: a) a tűzfala falak kicseréltek; b) a kapubejárat oldal-fala eltávolított; c) a szomszéd ház tűzfala át-törtet; d) az udvar a második emeletig befödött, a hátsó udvari lépcső felülről csak a második emeletig volt járható. 3. Miként történhetett, hogy ezek a változások arra használtattak föl, illetőleg azért eszközöltettek, hogy minél több árut helyezhessenek el nemcsak az illető, hanem a szomszédház helyiségeiben is emeletnyi magasságban. És nemcsak ezekben, hanem a befödött udvarnak is teljes kihasználásával s a kapubejárat oldalának is igénybevételevel. 4. Miként történhetett, hogy az összehalmozott áruk nagy része gyúlékony, sőt robbanó anyagokból állott? 5. Az áruház önálló villamosvilágítási teleppel bírt. Szabályszerű volt-e annak engedélyezése, kivitele és kezelése? 6. Mindezekre való tekintettel miként gyakorlatot az építészeti szabályok revíziójára. A hasonló tüzeteknek engedélyező eljárásához való kötésére. Ez a jövőre nézve. Most pedig elrendeltem, hogy a kerületi elüljáróságok mint elsőfoku tűzrendészeti hatóságok haladéktalanul vizsgálják meg a hasonló tüzeteket s a tett intézkedéseikről, illetőleg javaslatokról nekem legkésőbbben harminc nap alatt tegyenek jelentést. Ezentúl pedig ne elégedjenek meg ilyen tűzveszedelmes ipartelepeknek évenként egyszer való megvizsgálásával, hanem azokat évenként többször vizsgálják meg.

Földváry Antal helyettes főjegyző azután fölolvasta a helyettes polgármesternek a tanácshoz intézett következő előterjesztését: Tekintetes Tanács! Teljesen átérzve a székesfőváros történetében páratlanul álló ama végtelen szerencsétlenség sulyát, mely a Párisi Nagy Áruházban e hónap 24-én kiütött tüzeset folytán következett be és áthatva a szerencsétlenség által sujtottak iránti őszinte részvétől, egyszerűleg indittatva érzem magam, hogy a szerencsétlenség által sujtottak anyagi támogatása érdekében a tekintetes tanácshoz, illetve a tekintetes tanács utján a t. közgyűléshez előterjesztéssel járuljak. Azt hiszem, a szerencsétlenség által sujtottak iránt a részvét oly általános és a sorsukon való könnyítés szükségességének érzése annyira közös mindnyájunkban, hogy akkor, mikor ez irányban már a legfelsőbb kegy nyilvánulása is tapasztalható, jelen előterjesztésem nem szorul bővebb megokolásra. Tisztelettel indítványozom ennél fogva, hogy méltóztassék 20.000 korona rendkívüli hitelt engedélyezni oly célból, hogy ez összeg keretén belül egyrészt a szerencsétlenül járt áldozatok családjai, másrészt pedig azok, kik e szerencsétlenség folytán kereset nélkül maradtak, a szükséghez képest segélyezhetők legyenek.

Majd előterjesztette a tanácsnak következő határozati javaslatát: A közgyűlés a tanács és a pénzügyi és gazdasági bizottság javaslatához képest a helyettes polgármester előterjesztésére elhatározza, hogy a Párisi Nagy Áruházban augusztus 24-én keletkezett tűz-

eset által sujtottak segítésére 20.000 koronát szavaz meg olyképpen, hogy ez összeg keretén belül a szükséghez képest egyrészt szerencsétlenül járt áldozatok családjai, másrészt pedig azok, a kik a szerencsétlenség folytán kereset nélkül maradtak, lesznek segítettők. A megszavazott összeg fődötétül a közgyűlés a községi alap rendkívüli kiadásai között nyitandó önálló fejezetben való elszámolás mellett az 1902. évi zárószámadás szerint jelentkező 99.541 korona 20 fillér háztartási fölöslegről még rendelkezésre álló 61.354 korona 20 fillért jelöli ki. E közgyűlési határozat felsőbb jóváhagyást igényelvén, ez az összes iratokkal együtt a belügyminiszterhez fölterjesztendő.

Stipanic Elek szerint a főváros eddig soha sem tett ily rendkívüli intézkedéseket. Ma csak elvileg akarja megszavazni a segítséget. (Zajos ellenmondás.)

Morzányi Károly azt mondja, a közgyűlés méltóságának az felelt volna meg, ha egyhangu határozatot hoz. Kéri a tanácsot, ne lépjen a hivatalos utra, hanem még ma hajtsa végre a közgyűlési határozatot. (Helyeslés.)

A törvényhatóság a tanács javaslatát egyhangulag elfogadta s ezzel a közgyűlés véget ért.

Az eltűntek.

A rendőrségen mindaddig csakis *Reichner* Simon ötvenhárom éves üzletvezető eltűnését konstatálták. Most már bizonyos, hogy ez a szerencsétlen ember bennégett a Párisi Áruházban. Azt is megállapították, hogy azok az állítólagos csontmaradványok, a melyeket *Czank* tüztöltő tegnapelőtt este talált Goldbergerék fürdőszobájában, nem lehetnek *Reichner* testéből valók, már csak azért sem, mert a térdcsuklóról és lábszárcsontokról kiderült, hogy nem emebri maradványok. Az a tárgy, a mit térdcsuklónak néztek, összeolvadt fémtárgy, a másik pedig nemezhalmi.

Az áldozatok számában való teljes bizonytalanságot mutatja az, hogy a vizsgálóbíró meghagyta *Dobos* Jánosnak, a leégett palota házmesterének, hogy a lakók jegyzékét és a katasztrófa idején a házban tartózkodott lakók jegyzékét pontosan összeállítva, nyújtsa át a hatóságnak. *Dobos* János, mint tudósítónak mondta, maga sem tudja, kik voltak a katasztrófa idején a lakásokban s nem tudja, hová lett a két kis *Weinberger*-leány, a kik anyjukkal a harmadik emeleten laktak. Négy leány volt, ketten leugrottak, de hogy hol van a másik kettő, arról nem tud semmit a házmester.

Rác István dr. eltűnésének híre is a házmester téves értesítéséből eredt. *Rác* István dr.-nak a Kerepesi-útra nyíló szobája volt a *Kupits*-féle orvosi intézet végében. A katasztrófa napján délután harmadfél órakor Gödöllőre utazott egy lábtöréssel betegéhez s azt mondta *Dobos* Jánosnak, hogy csak este tíz órakor tér vissza. De még hetedfél órakor visszaérkezett, fölment a lakásába s szerencsére nem követte rendes szokását, nem öltözött át, hanem néhány pernyi ott tartózkodás után lement az utcára. Ma megjelent a rendőrségen s előadta, hogy lakásában orvosi tanulmányul szolgáló koponyák is voltak s bejelenti ezt azért, nehogy a koponyák a vizsgálatnál tévedésre adjanak alapot.

Mostanig azok közül, a kik mint vevők voltak hétfőn este a Párisi Nagy Áruházban, egyet sem kerestek hozzátartozóik. Az első, a kinek eltűnéséről beszélnek, *Ambrózi* tokaji földbirtokos *Ilona* leánya, a ki a katasztrófa idején Budapesten volt. Állítólag a tűz kitérésekor benn volt a Párisi Áruházban, a hol egy barátja pénztárosnő. A rendőrségen még nem tettek jelentést *Ambrózi* *Ilona* eltűnéséről.

A segítség.

A tűzbevesztett emberek hozzátartozóinak s a kenyér nélkül maradt kereskedelmi alkalmazottaknak segítésére már szép összeg gyűlt össze. Ma a miniszterelnök és *Lvov* herceg budapesti orosz főkonzul is adakoztak erre a célra. Ezt a miniszterelnök a következő levélben tudatta a *Kereskedelmi Alkalmazottak Országos Egyesületé*-nek elnökével:

Tekintetes Elnök Ur! Mélyen megindítva azon nagy szerencsétlenség által, melyet a Párisi Nagy Áruház égése okozott, és azon sulyos helyzet által, melybe az áruház volt alkalmazottjai jutottak, indítatva érzem magam a kereset nélkül maradt személyzet fölségítésére kétszáz koronát a t. Elnök urnak mellékelve megküldeni. Egyúttal megküldöm a *Lvov* orosz főkonzul által ugyanezen célra adományozott száz koronát és kérem, hogy az ezen összegek átvételét elismerő idezárt nyugtát aláírva a miniszterelnökséghez beküldeni sziveskedjék. *Budapesten*, 1903 augusztus 27-én. *Khuen-Héderváry*.

A Párisi Nagy Áruház katasztrófája alkalmával megsérült tüztöltők és azok családjai fölségítésére a *Pesti Kátsa-familia* zenekedvelők jótékony asztaltár-

saságától (Baross-utca 74.) ma 102 korona 06 fillér adományt vettünk. Ez összeghez hozzájárultak: a Pesti Kátsa-familia 50 kor., egy lelkes barátjuk 5 kor., az asztaltársaság pártfogói körében begyűlt összeg 27 kor. 06 fill., Watzula János vendéglős adománya 20 kor., összesen 102 korona 06 fillér. Az adományt rendeltetése helyére juttatjuk.

A tűzoltóság ma különben még száz korona adományt is kapott. A Fővárosi takarékpénztár mint szövetkezet igazgatósága küldte, hogy oszszák szét a legénység ama tagjai közt, a kik megmentették a takarékpénztár helyiségét a pusztulástól.

A Kereskedelmi Alkalmazottak Országos Egyesületében (Andrássy-ut 13.) holnap, szombaton délután három órakor osztják ki a Párisi Áruház volt alkalmazottai között a király négyezer koronás adományát. Ez alkalommal a más forrásból összegyűlt pénzt is kiosztják. Az alkalmazottak holnap fizetésüknek egyharmadát kapják. A kik még nem kaptak állást, esetleg hatheti fizetésüket megkapják. A családos embereket, az áldozatok hozzátartozóit és a sebesülteket természetesen nagyobb összeggel segítik. Az utalványokat holnap, szombaton délelőtt vehetik át a Párisi Áruház volt alkalmazottai és szolgálai az egyesület helyiségében. A pénz kiosztását a hatóság részéről Alkér Ernő helyettes elüljáró és Tepper Ignác rendőrfogalmazó ellenőrzi; az Otthon írók és hírlapírók köre részéről ott lesz Gelléri Mór kir. tanácsos, alelnök.

Az ingyentej-intézmény fölhívja a Párisi Áruház leégése következtében nyomorba jutott családokat, hogy az Izabella-utca 42. száma alatt naponként délelőtt 10—12 óra között ingyen tejet kaphatnak.

Ujabb tüzek a fővárosban.

A Párisi Áruház égése óta csodálatos véletlen folytán három nagyobb és több kisebb tűz történt Budapesten. Kedden a Garay-utcában egy háromemeletes ház teteje égett le, a mult éjszaka a déli vasut pályaházának egy része hamvadt el, ma kora délután pedig a Kerepesi-bazárban — ebben az áruval zsufolt palotában — robbanás történt, a mely óriási rémületet keltett a lakókban. Sajnos, az explozióknak négy sebesülte van. Ez az utóbbi eset újabb tanulság arra, hogy az ilyen áruházakra jobban kell ügyelni, mint eddig.

Ma déli egy óra után megint fölharsant rémesen a tűzoltók kiirtólése s dübörögtek a nehéz kocsik. A pesti oldal valamennyi kerületéből a Kerepesi-ut 4. számú háza elé vágattak a tűzoltók.

— Ég a Kerepesi-bazár!

Ez a hír hamarosan elterjedt s ezrével futott a nép a veszedelem helyére. Ott csakugyan baj történt: egyik udvari helyiségben félmázsas benzin robbant föl s tüzet gyújtott.

A bazár, a mely a Késmárky és Illés-cég tulajdona, igen nagy terjedelmű. Az épületnek a Kerepesi-utca és a Dohány-utca-ra van széles kapuja. A cégnek utcai helyiségén kívül rendelkezésére áll az egész üveg-tető udvar, a melyben két sorban tömérdek játékszer és egyéb könnyen gyúló áru van főlhalmozva. Az udvar két oldalán bolti helyiségek vannak. Az áruval zsufolt udvar fölött három emeleten lakások vannak.

Az udvar baloldali részén, középiütt, van már tizenhét éve Hollósi Albert vegyi tisztító intézete. Még nem tudjuk, kinek az elnézéséből vagy vétkes mulasztásából volt engedelmé ennek az iparosnak arra, hogy ebben a tűzveszedelmes házban benzinmotoros gépet dolgoztasson. Ez egy centrifugális mosógép. A motor kereke másodpercenként négyszáz forgást végez s ezzel az irtózatossal sebességgel forog a szennyes ruhával telt acéltartó.

Déli egy óra után, a mikor a gazda harmadik emeleti lakásán ebédelt, történt a robbanás. Egy kipattant szikra, a mely egy, a szennyes ruhán lévő acélgomb és a tartó közt támadt surlódásból származott, meggyújtotta a benzingázakat. A bolti helyiségből lángoszlop tört ki. Erre nagy pánik támadt az épületben. Az elárusító-leányok rohantak ki az épületből, segítségért kiabálva. Néhányan el is ájultak közülük. A lakók is futottak le az emeletről. Az apák és anyák gyermekeiket is lehozták.

A robbanás nagy darabon betörte az udvari üveg-tetőt is. A bolti szolgák, a bazár tulajdonosai és még több kereskedő a mentéshez fogtak. Többen berontottak az égő boltba s egymásután három asszonyt hozták ki belőle. Ezeket a robbanás tüze összeégette. A se-

besültek ezek: Klenk Györgyné mosónő, Csepek Sándorné vasalónő és még egy ismeretlen asszony, a kinek azonban jelentéktelen a sebe. A tető üvegcserepei erősen megsértették a szomszéd üzlet tulajdonosának, Wincklein Sándornak a feleségét. A tűzoltóság ezuttal bámulatos gyorsasággal ott termett a veszedelem helyén Szczerbovszky Szaniszló főparancsnokkal az élén s tíz perc alatt eloltotta a tüzet. A lángok a tisztító-intézet portékájában mégis nagy pusztítást csináltak. Különben, a mit a tűz meg nem emésztett, tönkretette a viz.

Megjelent a füsttel telt épületben Márkus József főpolgármester is, a kinek elmondta a tűzoltó-főparancsnok, hogy negyvenöt kilogramm benzin robbant föl.

— Szadad-e ennyi benzint tartani ilyen tűzfészekben? — kérdezte a főpolgármester.

— Nem szabad.

— Hát akkor szigorú büntetéssel kell sújtani azt a boltost.

Kovács Aladár dr., a Mentő-egyesület igazgatója jelentette a főpolgármesternek, hogy négy sebesült van, a kik közül Klenkné állapota súlyos, mert elsőrendű égett sebei vannak a két lábán. A bazár lakói csak magysokára nyugodtak meg, a künn álló közönség még később, mert a nép közt számos halottról szolt a hír.

*

Ma reggel félkilenc órakor jelentették a központi tűzörségnek, hogy a Hattyu-gőzmosógár Gizella-uti nagy telepe kigyuladt. Erre a központi, a VI. és VIII. kerületi tűzörség kivonult a tüzhöz. Szerencsére nem égett az egész telep, csak az istállója. A benne volt öt lovat kimentették. A láng már átsapott az istállóval szomszédos lakóházra is, de ezt megmentették. Az istálló teljesen elhamvadt. A tüzet a kocsisok gyerekei gyújtották.

*

A déli vasut pályaházában, a mely, mint jelentetik, tegnap éjjelkor kigyuladt, ma reggel hatodfél órára oltották el a tüzet. Már megállapították, hogy a tűz a vendéglős lakásán támadt, valószínűleg a villamos vezetéktől. A tűz elpusztította az induló oldalon az I. és II. osztályú várótermet és az étkezőterem tetejét. A láng átsapott a pályaudvar belső részére is, a hol azonban a tűzoltók hamarosan elejét vették a veszedelemnek. A déli vasut induló oldalán elzárták a forgalmat és még tegnap éjszaka hozzáfogtak a megromlott épület helyreállításához. A tűzvizsgálatot holnap délelőtt tartják meg.

*

Ma déli tizenkét óra előtt azt telefonozták Budáról a középponti tűzörségre, hogy tetőtűz van az Attila-utca 71. számú házában. Erre természetesen több őrség kivonult — hiába, mert nem akadtak tűzre. Valaki félrevezette a tűzoltóságot. A rendőrség rögtön megindította a vizsgálatot s megtudta, hogy a tüzet Márkus Jakab Attila-utcai fűszeres boltjából jelentették. A kereskedő nem tudja, hogy ki telefonozott a tűzörségre. A rendőrség keresi a gonosz tréfa szerzőjét.

A Balkán eseményei.

Budapest, aug. 28.

A fölkelő bandák garázdálkodása odalenn Macedóniában napról-napra veszedelmesebb és az emberek életét veszedelembe sodró merényleteik méltán keltik föl a fölháborodást és a rémületet. A porta vagy elkésik azokkal az intézkedésekkel, a melyekkel a merényleteket meg lehetne akadályozni, vagy elégtelenek ezek az intézkedések. Így történt Külelü-Burgaszban is. A helyzet egyre veszedelmesebb és úgy látszik, gyorsan közelodik az idő, a mikor csak diplomáciai jegyzékváltással nem lehet már rendet teremteni.

A macedóniai lázadás.

London, aug. 28.

(Saját tudósítónktól.) A Daily Telegraph pétérvári levelezőjének jelentése szerint az orosz külügyminisztériumban újabb macedóniai reformjavaslatokkal foglalkoznak. Azt akarják elérni, hogy az európai török vilajetek főkormányzójának kinevezésénél Magyarország-Ausztriának és Oroszországnak is befolyás jusson, hogy így elérhessék azt, hogy a főkormányzó keresztény legyen. Ebben a formában a szultán is elfogadhatná a reformjavaslatot, mert nem volna föltétlenül kikötve, hogy a főkormányzó keresztény török alattvaló legyen.

Konstantinápoly, aug. 28.

Drinápolyi jelentések szerint a mozgalom területére további öt zászlóaljzat és három hegyiüteget küldtek. A bolgár határon lévő csapatokat is meg-